

483

Besluit van 7 september 1993 (Warenwetbesluit Voedingswaarde-informatie levensmiddelen)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur van 20 april 1993, nr. DVGgz/VVP/L 93644, gedaan in overeenstemming met Onze Minister van Economische Zaken en de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;

Gelet op artikel 11, eerste en tweede lid, van Richtlijn nr. 90/496/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 24 september 1990 inzake de voedingswaarde-etikettering van levensmiddelen (PbEG L 276);

Gelet op artikel 8, onder c, 12 en 14 van de Warenwet en op artikel II, eerste lid, van de Wijzigingswet 1988 Warenwet;

Gezien het advies van de Adviescommissie Warenwet (advies van 16 juni 1992, nr. 14511(3)5);

De Raad van State gehoord (advies van 13 juli 1993, nr. W13.93.0239);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur van 24 augustus 1993, nr. DGVgz/VVP/L 931549, uitgebracht in overeenstemming met Onze Minister van Economische Zaken en de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;

Hebben goedgevonden en verstaan:

§ 1: algemene bepalingen

Artikel 1

1. In dit besluit en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

a. richtlijn: de Richtlijn nr. 90/496/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 24 september 1990 inzake de voedingswaarde-etikettering van levensmiddelen (PbEG L 276), naar de tekst zoals deze bij die richtlijn is vastgesteld;

b. instelling: hetgeen daaronder in het Warenwetbesluit Etikettering van levensmiddelen wordt verstaan;

c. eet- of drinkwaren: eet- of drinkwaren die bestemd zijn als zodanig aan de eindverbruiker of een instelling te worden afgeleverd;

d. voedingsstoffen: eiwitten, koolhydraten, vetstoffen, voedingsvezels, natrium en in de bijlage genoemde vitaminen en mineralen;

e. voedingswaarde-etikettering: het op een etiket van de verpakking

van een eet- of drinkwaar aanbrengen van informatie over die waar met betrekking tot

- 1° de energetische waarde, en
  - 2° de gehalten aan voedingsstoffen
- voor zover dergelijke vermeldingen niet zijn voorgeschreven bij of krachtens enig wettelijk voorschrift;
- f. bewering inzake de voedingswaarde: elke reclameboodschap die niet deel uitmaakt van een collectieve reclamecampagne, en elke vermelding, waarmee wordt gesteld, de indruk wordt gewekt of geïmpliceerd dat een eet- of drinkwaar wat betreft de energetische waarde of de aanwezigheid van voedingsstoffen bepaalde kwalitatieve of kwantitatieve voedingseigenschappen bezit, voor zover dergelijke vermeldingen niet zijn voorgeschreven bij of krachtens enig wettelijk voorschrift;
  - g. eiwitten: het eiwitgehalte berekend aan de hand van de volgende formule: eiwit = totaal Kjeldahl-stikstof x 6,25;
  - h. koolhydraten: de koolhydraten die in het menselijk organisme worden gemetaboliseerd, met inbegrip van polyolen;
  - i. polyolen: de zoetstoffen opgenomen onder B.1 van de Bijlage van het Warenwetbesluit Zoetstoffen;
  - j. suikers: alle in voedsel aanwezige mono- en di-sacchariden, met uitzondering van polyolen;
  - k. vet: alle lipiden, fosfolipiden inbegrepen;
  - l. verzadigd vet: vetzuren zonder dubbele binding;
  - m. enkelvoudig onverzadigd vet: vetzuren met één cis dubbele binding;
  - n. meervoudig onverzadigd vet: vetzuren met cis-cis dubbele bindingen met daartussen een methyleengroep;
  - o. zout: het gehalte aan natrium, vermenigvuldigd met 2,5;
  - p. gemiddelde waarde: de waarde waardoor de hoeveelheid van een voedingsstof in een bepaalde eet- of drinkwaar het best wordt weergegeven en waarin tevens rekening is gehouden met seizoenschommelingen, consumptiepatronen en andere factoren waardoor de reële waarde kan variëren;
  - q. gehalte: de hoeveelheid van één of meer voedingsstoffen per gewichts- of volume-eenheid van de eet- of drinkwaar.

2. Dit besluit is niet van toepassing op:

- a. natuurlijk mineraalwater en ander voor menselijke consumptie bestemd water;
- b. eet- en drinkwaren welke tot hoofddoel hebben het leveren van bepaalde voedingsstoffen.

Artikel 2

Het is verboden een eet- of drinkwaar, ten aanzien waarvan:

- a. voedingswaarde-etikettering plaatsvindt; of
- b. een bewering inzake de voedingswaarde wordt gebezigd; te verhandelen anders dan met inachtneming van de voorschriften, bij of krachtens dit besluit gesteld met betrekking tot het bezigen van vermeldingen of voorstellingen.

§ 2: voedingswaarde-etikettering

Artikel 3

1. Bij voedingswaarde-etikettering wordt een vermelding gebezigd, in onderstaande volgorde, van:

- a. de energetische waarde; en
- b. het gehalte aan:

1° eiwitten, koolhydraten en vetten; of
2° eiwitten, koolhydraten, suikers, vetten, verzadigde vetzuren, voedingsvezels en natrium.

2. Onverminderd het eerste lid wordt bij voedingswaarde-etikettering uitsluitend een vermelding gebezigd van het gehalte aan één of meer van de volgende voedingsstoffen:

- a. zetmeel;
- b. polyolen;
- c. enkelvoudig onverzadigde vetzuren;
- d. meervoudig onverzadigde vetzuren;
- e. cholesterol; of

f. de in de bijlage genoemde vitaminen en mineralen die in de waar aanwezig zijn in een significante hoeveelheid, zoals in de bijlage bedoeld.

3. Indien de in het tweede lid, aanhef en onder c, d of e, bedoelde vermelding wordt gebezigd, wordt bij de voedingswaarde-etikettering ook een vermelding van het gehalte aan verzadigde vetzuren gebezigd.

4. Indien een bewering inzake de voedingswaarde wordt gebezigd, vindt voedingswaarde-etikettering plaats, en worden daarbij:

- a. de stoffen vermeld die behoren tot of bestanddelen zijn van een van de categorieën van de in het eerste en tweede lid genoemde voedingsstoffen en waarop de bewering betrekking heeft;
- b. de vermeldingen, bedoeld in het eerste lid, onder a, en b, 2°, gebezigd, indien de bewering betrekking heeft op suikers, verzadigde vetzuren, voedingsvezel of natrium.

Artikel 4

Het gehalte aan suikers, polyolen of zetmeel van een eet- of drinkwaar wordt vermeld onmiddellijk na de vermelding van het gehalte aan koolhydraten, op de volgende wijze:

- koolhydraten	g,
waarvan:	
- suikers	g,
- polyolen	g,
- zetmeel	g.

Artikel 5

De soort of het gehalte aan vetzuur of het gehalte aan cholesterol van de eet- of drinkwaar wordt vermeld onmiddellijk na de vermelding van het totaal vetgehalte, op de volgende wijze:

- vet	g,
waarvan:	
- verzadigd vet	g,
- enkelvoudig onverzadigd vet	g,
- meervoudig onverzadigd vet	g,
- cholesterol	mg.

Artikel 6

1. De energetische waarde en de gehalten aan voedingsstoffen of bestanddelen daarvan van een eet- of drinkwaar worden in cijfers vermeld en in de volgende eenheden uitgedrukt:

- a. energetische waarde in kJ en kcal;
- b. eiwit, koolhydraten, vet, voedingsvezels en natrium in gram;
- c. cholesterol in milligram;

- d. vitaminen en mineralen in de in de bijlage genoemde eenheden.
2. De in het eerste lid bedoelde waarde en gehaltes worden vermeld per 100 g of 100 ml van de waar en mogen tevens worden vermeld:
  - a. per op het etiket aangegeven geserveerde hoeveelheid; of
  - b. per portie, onder vermelding van het aantal porties in de verpakking.
3. Onverminderd het eerste en tweede lid wordt het gehalte aan vitaminen en mineralen ook vermeld in procenten van de in de bijlage vermelde aanbevolen dagelijkse hoeveelheid.
4. Onze Minister stelt ter uitvoering van krachtens artikel 10 van de richtlijn getroffen maatregelen nadere regels vast inzake het in grafische vorm vermelden van de in het eerste, tweede en derde lid bedoelde gegevens.
5. De in dit artikel bedoelde vermeldingen hebben betrekking op de eet- of drinkwaar zoals die te koop wordt aangeboden.
6. In afwijking van het vijfde lid mogen, indien een voldoende gedetailleerde bereidingswijze is vermeld, de in dit artikel bedoelde vermeldingen betrekking hebben op de na bereiding voor consumptie gereede eet- of drinkwaar.

§ 3: bewering inzake de voedingswaarde

Artikel 7

1. Een bewering inzake de voedingswaarde heeft uitsluitend betrekking op:
  - a. energetische waarde; en
  - b. de stoffen die behoren tot of bestanddelen zijn van een van de categorieën van de in het eerste en tweede lid van artikel 3 genoemde voedingsstoffen.
2. Onze Minister stelt ter uitvoering van krachtens de richtlijn getroffen maatregelen nadere regels vast met betrekking tot het eerste lid.

Artikel 8

1. Met betrekking tot de energetische waarde en de in dit lid bedoelde voedingsstoffen worden uitsluitend de volgende beweringen inzake de voedingswaarde onder de daarbij gestelde voorwaarden gebezigd:
  - a. de energetische waarde:
    - 1° beweringen over de lage energetische waarde, indien de voor consumptie gereede waar minder dan 210 kJ (50 kcal) per 100 g of per 100 ml levert, met uitzondering van dranken en soepen waarvoor de bewering slechts mag worden gebezigd indien het voor consumptie gereede produkt minder dan 85 kJ (20 kcal) per 100 ml levert;
    - 2° beweringen over de verminderde energetische waarde, indien de waar ten minste 33% minder energie levert dan gebruikelijk is voor soortgelijke waren;
  - b. het vetgehalte:
    - 1° beweringen over het lage vetgehalte, indien het vetgehalte lager is dan 5%, met dien verstande dat voor dranken, soepen en vloeibare melkprodukten dit gehalte berekend moet worden op de droge stof;
    - 2° beweringen over een verminderd vetgehalte, indien het vetgehalte

van het produkt ten minste 33% lager is dan het gebruikelijke gehalte in soortgelijke waren;

c. het eiwitgehalte:

1° beweringen over het hoge eiwitgehalte, indien het eiwitgehalte ten minste 20% bedraagt, met dien verstande dat indien het soepen, dranken en vloeibare melkprodukten betreft, dit gehalte berekend moet worden op de droge stof;

2° beweringen over een verhoogd eiwitgehalte, indien de waar ten minste 33% meer eiwit bevat dan het gebruikelijke gehalte in soortgelijke waren;

d. de vetzuursamenstelling:

1° beweringen over het hoge gehalte aan meervoudig onverzadigd vet, indien

- het gehalte aan meervoudig onverzadigd vet in het aanwezige vet ten minste 60% bedraagt, en
- het gehalte aan verzadigd vet in het aanwezige vet ten hoogste 25% bedraagt, en
- de waar per redelijk geachte dagconsumptie ten minste 5 gram vet bevat;

2° beweringen over het verhoogde gehalte aan meervoudig onverzadigde vetzuren, indien

- het gehalte aan meervoudig onverzadigd vet ten minste tweemaal zo hoog is als het gebruikelijke gehalte in soortgelijke waren, en
- het gehalte aan meervoudig onverzadigd vet in het aanwezige vet ten minste 30% en ten hoogste 60% bedraagt, en
- het gehalte aan verzadigd vet niet hoger is dan het gehalte aan meervoudig onverzadigd vet, en
- de waar per redelijk geachte dagconsumptie ten minste 5 gram vet bevat;

3° beweringen over het lage gehalte aan verzadigd vet, indien

- het gehalte aan verzadigd vet in het aanwezige vet ten hoogste 25% bedraagt, en
- het gehalte aan meervoudig onverzadigd vet in het aanwezige vet ten minste 60% bedraagt, en
- de waar per redelijk geachte dagconsumptie ten minste 5 gram vet bevat;

e. het gehalte aan suikers:

1° de beweringen «suikervrij» en «zonder suiker», indien de waar geen suiker(s) bevat en soortgelijke waren wel suiker(s) kunnen bevatten;

2° beweringen over een verminderd gehalte aan suikers, indien de waar ten minste 33% minder suikers bevat dan het gebruikelijke gehalte in soortgelijke waren;

3° beweringen «geen suiker(s) toegevoegd», «zonder toegevoegde suiker(s)» en «ongezoet» indien aan de waar geen suiker(s), honing of stropen zijn toegevoegd;

f. het gehalte aan voedingsvezel:

1° beweringen over een hoog gehalte aan voedingsvezel, indien het produkt op de droge stof berekend ten minste 10% voedingsvezel bevat, met dien verstande dat indien het soepen, dranken en vloeibare melkprodukten betreft, dit gehalte berekend moet worden op het gerede produkt;

2° beweringen over een verhoogd gehalte aan voedingsvezel, indien de waar ten minste 33% meer voedingsvezel bevat dan het gebruikelijke gehalte in soortgelijke waren;

g. het gehalte aan natrium:

1° beweringen over een laag natrium- of zoutgehalte, indien de waar minder dan 40 mg natrium per 100 gram of ml bevat;

2° beweringen over een verminderd natrium- of zoutgehalte, indien het produkt ten minste 33% minder natrium bevat dan het gebruikelijke gehalte in soortgelijke waren;

3° de bewering «geen zout toegevoegd», «ongezouten», «bereid zonder zout», «gefabriceerd zonder zout» of «zonder toevoeging van zout», indien bij de bereiding van de waar geen natriumzouten zijn toegevoegd;

4° andere beweringen over het gehalte aan natrium of zout dan hierboven genoemd, waaruit zou kunnen worden afgeleid dat het produkt meer in het bijzonder bestemd of geschikt is voor personen, die een dieet wensen te volgen, dat arm is aan natrium of zout, mogen uitsluitend worden gebezigd met toestemming van Onze Minister, aan welke toestemming voorwaarden kunnen worden verbonden;

h. het gehalte aan vitaminen:

beweringen over het hoge gehalte aan een bepaalde vitamine, indien de waar per redelijk geachte dagconsumptie ten minste 20% van de voor de desbetreffende stof aanbevolen dagelijkse hoeveelheid bevat;

i. het gehalte aan mineralen:

beweringen over het hoge gehalte aan een bepaald mineraal, uitgezonderd natrium, indien de waar per redelijk geachte dagconsumptie ten minste 20% van de voor de desbetreffende stof aanbevolen dagelijkse hoeveelheid bevat.

2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van een vertaling van een in dat lid genoemde bewering, die in voor de Nederlandse verbruiker begrijpelijke bewoordingen is gesteld.

3. Onze Minister stelt, in overeenstemming met Onze Ministers van Economische Zaken en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, gehoord de Adviescommissie Warenwet, nadere regels met betrekking tot het eerste lid.

§ 4: het aanbrengen van vermeldingen

Artikel 9

1. De vermeldingen terzake van de voedingswaarde-etikettering en de beweringen inzake de voedingswaarde worden tezamen op één, in het oog vallende, plaats aangebracht, voor wat betreft voedingswaarde-etikettering in tabelvorm met de cijfers onder elkaar of, indien daarvoor niet voldoende ruimte beschikbaar is, achter elkaar.

2. De artikelen 23, 24, eerste en tweede lid, en 25 tot en met 28 van het Warenwetbesluit Etikettering van levensmiddelen, zijn van overeenkomstige toepassing met betrekking tot de in het eerste lid bedoelde vermeldingen met dien verstande dat die vermeldingen daarnaast tevens in een andere taal gebezigd mogen worden.

§ 5: de berekening van energetische waarden en gehalten

Artikel 10

1. Bij de berekening van de te vermelden energetische waarde van een eet- of drinkwaar wordt van de volgende omrekeningsfactoren gebruik gemaakt:

a. koolhydraten (met uitzondering van polyolen):	17 kJ/g - 4 kcal/g
b. polyolen:	10 kJ/g - 2,4 kcal/g
c. eiwit:	17 kJ/g - 4 kcal/g
d. vet:	37 kJ/g - 9 kcal/g
e. alcohol (ethanol):	29 kJ/g - 7 kcal/g
f. organische zuren:	13 kJ/g - 3 kcal/g.

2. Onze Minister stelt ter uitvoering van krachtens de richtlijn getroffen maatregelen nadere regels vast met betrekking tot de omrekeningsfactoren die gebruikt worden bij de berekening van de energetische waarde van eet- of drinkwaren.

Artikel 11

1. De in dit besluit bedoelde waarden en gehalten zijn naar behoren vastgestelde gemiddelden, waarvoor al naar gelang van het geval wordt uitgegaan van:

- a. de analyse van de eet- of drinkwaar door de fabrikant;
- b. de berekening op basis van de bekende of effectieve gemiddelde waarde van de verwerkte ingrediënten; of
- c. de berekening aan de hand van algemeen vaststaande en aanvaarde gegevens.

2. Onze Minister stelt ter uitvoering van krachtens de richtlijn getroffen maatregelen nadere regels vast met betrekking tot het eerste lid.

§ 6: slotbepalingen

Artikel 12

1. Als methoden van onderzoek welke bij uitsluiting beslissend zijn voor de vaststelling of met betrekking tot een in dit besluit bedoelde eet- of drinkwaar al dan niet is voldaan aan de bij of krachtens dit besluit gestelde regels, worden aangewezen chromatografische en andere scheidingsmethoden, alsmede detectiemethoden.

2. Onze Minister stelt ter uitvoering van krachtens de richtlijn getroffen maatregelen nadere regels vast met betrekking tot het eerste lid.

3. Onverminderd het tweede lid kan Onze Minister, gehoord de Adviescommissie Warenwet, nadere regels stellen met betrekking tot het eerste lid.

Artikel 13

In afwijking van artikel 3, eerste lid, onder b, 2°, en vierde lid, aanhef en onder b, mag voedingswaarde-etikettering van onderscheidenlijk het gehalte aan suikers, verzadigde vetzuren, voedingsvezels of natrium, tot 1 oktober 1995 ook afzonderlijk van elkaar plaatsvinden, met dien verstande dat zulks in dat geval geschiedt in overeenstemming met de in artikel 3, eerste lid, onder b, 2°, aangegeven positie in de reeks van de daar bedoelde vermeldingen.

Artikel 14

Het Voedingswaarde-aanduidingenbesluit (Warenwet) wordt ingetrokken.

Artikel 15

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 oktober 1993.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 12 oktober 1993, nr. 195

Artikel 16

Dit besluit wordt aangehaald als: Warenwetbesluit Voedingswaarde-informatie levensmiddelen.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 7 september 1993

Beatrix

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons

Uitgegeven de *dertigste* september 1993

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

bij artikel 1, eerste lid, onder d, artikel 3, tweede lid, onder f, en artikel 6, eerste lid, onder d en derde lid van het Warenwetbesluit Voedingswaarde-informatie levensmiddelen

Vitaminen en mineralen, met tussen haken de eenheid waarin deze uitgedrukt worden, en hun aanbevolen dagelijkse hoeveelheid (ADH)

retinol, vitamine A	(μ g)	800
calciferol, vitamine D,	(μ g)	5
tocoferol, vitamine E,	(mg)	10
ascorbinezuur, vitamine C	(mg)	60
thiamine, vitamine B ₁	(mg)	1,4
riboflavine, vitamine B ₂	(mg)	1,6
niacine, vitamine B ₃	(mg)	18
pantotheenzuur, vitamine B ₅	(mg)	6
pyridoxine, vitamine B ₆	(mg)	2
cyano-cobalamine, vitamine B ₁₂	(μ g)	1
foliumzuur, vitamine M	(μ g)	200
biotine, vitamine H	(mg)	0,15
calcium	(mg)	800
fosfor	(mg)	800
ijzer	(mg)	14
magnesium	(mg)	300
zink	(mg)	15
jodium	(μ g)	150

In de regel moet voor het bepalen van wat een significante hoeveelheid is, per 100 g of per 100 ml, dan wel per verpakking indien deze slechts één portie bevat, van 15% van de in deze bijlage aangegeven aanbevolen dosis worden uitgegaan.

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

Op 24 september 1990 is de Richtlijn van de Raad van de EG inzake de voedingswaarde-etikettering van levensmiddelen aangenomen (90/496/EEG) (verder: de richtlijn). In de richtlijn worden overwegingen genoemd, naast het tot stand komen van de interne markt, die aanleiding geweest zijn de richtlijn vast te stellen. Gewezen wordt op de genomen belangstelling van het publiek voor de relatie tussen voeding en gezondheid en, in verband hiermee, voor de keuze van een aan de individuele behoeften aangepast voedingspakket. Naast kennis van de grondbeginselen van de voedingsleer is een adequate voedingswaarde-etikettering van levensmiddelen noodzakelijk voor de consument om zijn keuze te kunnen bepalen. Deze voedingswaarde-etikettering moet, wil zij de gemiddelde consument aanspreken en geschikt zijn voor het gestelde doel, eenvoudig en gemakkelijk te begrijpen zijn. In de richtlijn worden met het oog hierop regels vastgesteld voor een regeling voor vrijwillige voedingswaarde-etikettering. Bij het opstellen van deze voorschriften is rekening gehouden met de aanbevelingen van de Codex Alimentarius voor voedingswaarde-etikettering. De EG-Commissie heeft aangegeven dat zij na toepassing van de richtlijn gedurende een bepaalde periode een evaluatie wil laten uitvoeren om inzicht te krijgen in de wijze waarop de consumenten reageren op de presentatie van gegevens betreffende de voedingswaarde van levensmiddelen. De resultaten hiervan zouden aanleiding kunnen zijn voor de Commissie de voorschriften opnieuw te bezien en eventueel wijzigingen voor te stellen.

Het onderwerp waarop de richtlijn betrekking heeft is in Nederland geregeld in het Voedingswaardeaanduidingenbesluit (Warenwet) (verder: VAB). Het VAB is in 1988 van kracht geworden en bevat naast bepalingen inzake voedingswaarde-etikettering (in het VAB voedingswaardedeclaratie genoemd) tevens bepalingen inzake voedingswaardebeweringen. Dezelfde als de hierboven door de EG-Commissie gegeven overwegingen zijn voor de Nederlandse regering aanleiding geweest het VAB vast te stellen. In de toelichting bij het VAB wordt nog een aantal andere overwegingen genoemd. Een hiervan is dat het vaststellen van regels ten aanzien van voedingswaarde-informatie er voor dient dat de voorlichting over de voedingswaarde evenwichtig en volledig is. Deze volledigheid van informatie is noodzakelijk om te voorkomen dat door het selectief vermelden van belangrijke aanwezige voedingsstoffen in een levensmiddel de voedselkeuze in ongunstige zin wordt beïnvloed, hetgeen op den duur de gezondheid kan bedreigen. Goede en uniforme informatie inzake de voedingswaarde maakt het de consument mogelijk producten onderling te vergelijken. Op deze wijze vormt informatie inzake de voedingswaarde een hulpmiddel voor de consument om tot een verstandige voedselkeuze te komen. Het VAB stelt tevens voorwaarden aan het gebruik van beweringen inzake de voedingswaarde. Ook het gebruik van dergelijke beweringen kan immers de aandacht van de consument vestigen op de voedingskundige voordelen van een bepaald levensmiddel.

Met het oog op de toegankelijkheid van de regels op dit terrein is gekozen voor handhaving van het vastleggen van regels voor voedingswaarde-etikettering en het gebruik van voedingswaardebeweringen in één Warenwetbesluit. Dit komt mede tot uitdrukking in de naam die het besluit gekregen heeft: Voedingswaarde-informatie levensmiddelen, die zowel voedingswaarde-etikettering als voedingswaardebeweringen omvat.

Het VAB zal tot 1 oktober 1993 van kracht blijven en daarna vervangen worden door het onderhavige besluit. De Vrijstellingsregeling Voedings-

waarde-aanduidingenbesluit (Warenwet) maakt immers nu reeds etikettering volgens het onderhavige besluit mogelijk. Dit betekent derhalve dat industrie en handel al vanaf 3 oktober 1991 de mogelijkheid hebben de etikettering van hun waren aan te passen. De inwerkingtreding van het onderhavige besluit verandert niets aan het vrijwillige karakter van de vermelding van voedingswaarde-etikettering. Voedingswaarde-etikettering is, behoudens een aantal uitzonderingen, niet verplicht. Wanneer echter bij een produkt voedingswaarde-etikettering plaatsvindt, dan dient dit te gebeuren conform de voorschriften van dit besluit. De voorschriften in dit besluit wijken overigens op een aantal punten af van de overeenkomstige bepalingen in het VAB. De belangrijkste verschillen tussen het VAB en het onderhavige besluit betreffen:

- de volgorde waarin de voedingsstoffen volgens het onderhavige besluit vermeld moeten worden is eiwitten, koolhydraten, vetten;
- bij de specificatie van vetzuren mag naast het gehalte aan verzadigd vet en meervoudig onverzadigd vet eveneens het gehalte aan enkelvoudig vet en aan cholesterol vermeld worden;
- de energetische waarde van een gram vet moet berekend worden als 37 kJ of 9 kcal en die van polyolen als 10 kJ of 2,4 kcal per gram;
- natrium moet vermeld worden in gram, vitamine A in microgram en biotine in milligram;
- de in de bijlage van het besluit vermelde aanbevolen hoeveelheden wijken in een aantal gevallen af van de in de bijlage bij het VAB vermelde aanbevolen hoeveelheden.

Het besluit is ter advisering voorgelegd aan de Adviescommissie Warenwet. Het advies van de Adviescommissie Warenwet terzake bevat opmerkingen van algemene aard en opmerkingen die ingaan op de wijze van implementatie. Voor zover het advies betrekking heeft op de wijze waarop de richtlijn is geïmplementeerd, is hiermee rekening gehouden. Uitzondering is de opmerking van de Adviescommissie Warenwet met betrekking tot de reclame. Hierop wordt in de toelichting op artikel 9 nader ingegaan.

Artikelsgewijs

§ 1 Algemene bepalingen

In het eerste lid van artikel 1 is een aantal definities opgenomen. De definitie onder c van «eet- of drinkwaren» geeft aan dat het besluit geen betrekking heeft op «verpakte eet- en drinkwaren» in de zin van het Warenwetbesluit Etikettering van levensmiddelen.

De definities inzake voedingswaarde-etikettering en voedingswaarde-beweringen zijn van bijzonder belang. Zij geven onder meer aan dat vermeldingen die op grond van andere wettelijke bepalingen voorgescreven zijn, geen verplichtingen op grond van dit besluit met zich meebrengen. Voorbeeld hiervan is de vermelding van het suikergehalte van jam. Ook voedingswaardebeweringen gebruikt in collectieve reclamecampagnes brengen geen verplichtingen op grond van dit besluit met zich mee. Onder collectieve reclamecampagnes kunnen worden verstaan campagnes die betrekking hebben op alle min of meer gelijksoortige eet- of drinkwaren behorende tot één produktcategorie, waarbij geen relatie gelegd wordt met een bepaald merk, of een bepaalde handelaar of fabrikant. Echter in het algemeen zijn de bepalingen van dit besluit wel van toepassing op reclame. Dit betekent bijvoorbeeld dat het bezigen van beweringen over de voedingswaarde van een bepaalde eet- of drinkwaar in reclameboodschappen leidt tot de verplichting de voedingswaarde-etikettering op de desbetreffende eet- of drinkwaar te vermelden. Onder i worden polyolen gedefinieerd. Het in de richtlijn gebruikte woord «polyalcoholen» is gewijzigd in «polyolen» bij Rectifi-

catie van Richtlijn 90/496/EEG van de Raad van 24 september 1990 inzake de voedingswaarde-etikettering van levensmiddelen (PbEG L 51/12). Onder o wordt «zout» gedefinieerd. Deze definitie is opgenomen omdat beweringen met betrekking tot het gebruik van zout of het zoutgehalte op grond van artikel 8, eerste lid, onder g, beschouwd worden als voedingswaardebeweringen. Zout wordt overigens niet beschouwd als een voedingsstof. In het tweede lid wordt een tweetal produktcategorieën uitgezonderd van de voorschriften van dit besluit, daar voor (mineraal-)water en voedingssupplementen specifieke voorschriften op dit gebied van toepassing zijn of zullen worden. Overigens wordt in de richtlijn gesproken over integratiesubstanties voor dieetprodukten/aan de voeding toegevoegde stoffen. Met dit in het Nederlands onbekende begrip worden voedingssupplementen bedoeld (i.c. levensmiddelen die tot hoofddoel hebben het leveren van bepaalde voedingsstoffen, zoals vitaminen en mineralen).

Artikel 2 bevat de noodzakelijke verbodsbepaling die is gebaseerd op artikel 8, onder c, van de Warenwet.

§ 2 Voedingswaarde-etikettering

Het eerste lid van artikel 3 geeft aan dat bij, in principe vrijwillige, vermelding van de voedingswaarde kan worden gekozen tussen een beperkt en een uitgebreid pakket. Het eerste pakket (dat op dit moment reeds als minimumpakket in het VAB voorgeschreven wordt) omvat de energetische waarde en de hoeveelheid eiwitten, koolhydraten en vetten. Tweede mogelijkheid is vermelding van het «uitgebreide» pakket voedingsstoffen. Dit pakket bevat naast de gegevens uit het minimumpakket tevens de vermelding van de hoeveelheid suikers, verzadigde vetzuren, voedingsvezels en natrium. Bij gebruik van voedingswaarde-etikettering is volledige vermelding van een van beide pakketten verplicht, waarbij de voedingsstoffen in de aangegeven volgorde vermeld dienen te worden. In het tweede lid wordt aangegeven dat de verplichte pakketten uitgebreid mogen worden met uitsluitend één of meer van de hierin vermelde voedingsstoffen. Wanneer echter gekozen wordt voor vermelding van de hoeveelheid enkelvoudig of meervoudig onverzadigde vetzuren of cholesterol dan dient tevens de hoeveelheid verzadigde vetzuren vermeld te worden (derde lid). Het vierde lid schrijft voor dat voedingswaarde-etikettering verplicht is wanneer een bewering inzake de voedingswaarde gebruikt wordt. Tevens moet het gehalte van de voedingsstof waarop de bewering betrekking heeft deel uitmaken van deze vermelding.

Wanneer suikers, polyolen of zetmeel deel uitmaken van de voedingswaarde-etikettering dan moeten ze onmiddellijk na de vermelding van de hoeveelheid koolhydraten geëtiketteerd worden, zoals voorgeschreven is in artikel 4.

Wanneer vetzuren (verzadigd vet, enkelvoudig onverzadigd vet of meervoudig onverzadigd vet) of cholesterol deel uitmaken van de voedingswaarde-etikettering dan moeten ze onmiddellijk na de hoeveelheid vet vermeld worden zoals voorgeschreven is in artikel 5. De vermelding van één of meer van deze voedingsstoffen als onderdeel van koolhydraten, respectievelijk vet, is overigens, behoudens enkele uitzonderingen, niet verplicht.

In artikel 6 wordt aangegeven op welke wijze de hoeveelheden voedingsstoffen vermeld dienen te worden. Hiermee wordt bereikt dat de voedingswaarde-etikettering van verschillende eet- en drinkwaren een grote mate van vergelijkbaarheid krijgt, waardoor consumenten de produkten op basis van hun voedingswaarde kunnen vergelijken. Zo is in het eerste lid aangegeven in welke eenheden de hoeveelheden uitgedrukt moeten worden en in het tweede lid dat de vermelde hoeveelheden

betrekking moeten hebben op een hoeveelheid eet- of drinkwaar van 100 g of 100 ml. De voedingswaarde van de op het etiket aangegeven gereserveerde hoeveelheid of portie kan als extra informatie vermeld worden. Wat betreft vitamines en mineralen wordt in het derde lid aangegeven dat, naast de hoeveelheid per 100 g of 100 ml, ook het percentage van de in de bijlage genoemde aanbevolen dagelijkse hoeveelheid (afgekort ADH) moet worden vermeld. Het vijfde lid geeft aan dat alle vermelde hoeveelheden betrekking moeten hebben op het produkt zoals dit te koop wordt aangeboden. Uitgezonderd zijn produkten waarbij een voldoende gedetailleerde gebruiksaanwijzing vermeld wordt. In dit geval mogen de vermelde hoeveelheden betrekking hebben op de volgens de gebruiksaanwijzing uit de betrokken waar bereide eet- of drinkwaar (zesde lid).

§ 3 Bewering inzake de voedingswaarde

Regels met betrekking tot beweringen zijn met het oog op de toegankelijkheid en inzichtelijkheid uit het VAB overgenomen in dit besluit. De regels ten aanzien van voedingswaarde-etikettering en voedingswaarde-beweringen die in de meeste gevallen tegelijkertijd van toepassing zijn blijven hierdoor op een plaats beschikbaar. Aangezien deze regels bij de inwerkingtreding van het VAB reeds op dereguleringsaspecten getoetst zijn en inmiddels niet van bezwaren daartegen is gebleken, kan hiertegen thans vanuit een oogpunt van deregulering evenmin bezwaar bestaan. Deze regels geven bovendien vorm aan een van de hoofddoelstellingen van de Warenwet, namelijk de goede voorlichting omtrent waren.

In artikel 7, eerste lid, wordt bepaald dat beweringen inzake de voedingswaarde slechts betrekking mogen hebben op de energetische waarde, eiwitten, koolhydraten, vetten, voedingsvezel, natrium en de in de bijlage genoemde vitamines en mineralen en op bestanddelen van deze stoffen. Het tweede lid draagt de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur op ter uitvoering van krachtens de richtlijn getroffen maatregelen aan het gebruik van bepaalde beweringen beperkingen op te leggen. In het VAB en in de Vrijstellingsregeling Aanvullende voedingswaardebeweringen is voor een aantal voedingsstoffen vastgesteld welke beweringen gebruikt mogen worden en onder welke voorwaarden dit mag gebeuren. Deze beweringen en de erbij behorende voorwaarden zijn overgenomen in artikel 8, eerste lid. Handhaving van de bepalingen ten aanzien van voedingswaardebeweringen is wenselijk, omdat onjuist gebruik van dergelijke beweringen gemakkelijk kan leiden tot misleiding van de consument. Over de in het VAB opgenomen beweringen en de erbij behorende voorwaarden is na uitvoerige discussie in de Adviescommissie Warenwet overeenstemming bereikt. De EG-Commissie heeft overigens het voornemen binnen afzienbare tijd dergelijke bepalingen vast te stellen in een richtlijn inzake het gebruik van claims met betrekking tot levensmiddelen. Uit een ontwerp-voorstel voor een dergelijke richtlijn kan opgemaakt worden dat de voorgenomen regels voor claims gelijksoortig zijn aan de huidige Nederlandse regels. Bij het gebruik van vergelijkende beweringen moet de voedingswaarde van de waar vergeleken worden met die van soortgelijke waar. Hiermee wordt bedoeld een waar met dezelfde categoriale aanduiding. Wanneer waren met dezelfde categoriale aanduiding in samenstelling sterk verschillen dan dient, gezien de werking van artikel 29, eerste lid, van het Warenwetbesluit Etikettering van levensmiddelen, de vergelijking gemaakt te worden met de waar die daarmee het meest overeenkomt. Dit betekent bijvoorbeeld dat binnen de categorie soep een heldere groentesoep met een andere heldere soep vergeleken moet worden en niet met een gebonden soep. Een bewering over een voedingsstof in een eet- of drinkwaar kan tevens als misleidend beschouwd worden wanneer

de hoeveelheid bij consumptie in een gebruikelijk consumptiepatroon geen voedingskundige betekenis heeft. Informatie over de plaats van een bepaalde eet- of drinkwaar in het consumptiepatroon kan verkregen worden door bestudering van de resultaten van de in Nederland uitgevoerde voedselconsumptiepeiling.¹ Het tweede lid bepaalt dat begrijpelijke vertalingen van beweringen over voedingsstoffen onderworpen zijn aan dezelfde voorwaarden als de overeenkomstige Nederlandstalige beweringen.

§ 4 Het aanbrengen van vermeldingen

Het eerste lid van artikel 9 bepaalt op welke wijze voedingswaarde-etikettering en beweringen inzake de voedingswaarde op een opvallende plaats op het etiket van voorverpakte eet- of drinkwaren vermeld moeten worden. Deze voorschriften zijn deels gebaseerd op de richtlijn (de voedingswaarde-etikettering dient, indien mogelijk, in tabelvorm, met de cijfers onder elkaar vermeld te worden) en deels afkomstig uit het VAB (de beweringen inzake de voedingswaarde dienen te zamen met de voedingswaarde-etikettering op één plaats te worden vermeld). Deze bepaling verzet zich niet tegen aparte vermelding van voedingswaarde-etikettering of beweringen inzake de voedingswaarde indien deze ten minste één keer te zamen op een in het oog vallende plaats zijn aangebracht. In het tweede lid zijn terzake enkele relevante bepalingen uit het Warenwetbesluit Etikettering van levensmiddelen van overeenkomstige toepassing verklaard. Het betreft bepalingen ten aanzien van het duidelijk zichtbaar en gemakkelijk leesbaar aanbrengen van vermeldingen die voor de verbruiker gemakkelijk te begrijpen moeten zijn (artikel 23) en bepalingen ten aanzien van het aanbrengen van de vermeldingen wanneer het voorverpakte dan wel onverpakte levensmiddelen betreft. De Adviescommissie Warenwet brengt in haar advies de vraag naar voren of, net zoals in het Warenwetbesluit Etikettering van levensmiddelen, de werking van dit besluit beperkt moet worden tot het te koop aanbieden op de plaats van verkoop. De richtlijn biedt hiervoor evenwel geen ruimte. In een aantal gevallen wordt zelfs nadrukkelijk over reclame gesproken.

§ 5 De berekening van energetische waarden en gehalten

Wanneer de te vermelden energetische waarde van de desbetreffende eet- of drinkwaar niet bekend is, dan dient deze bepaald te worden door berekening van de energetische waarde van de onderscheiden voedingsstoffen in deze eet- of drinkwaar. Hiertoe worden in het eerste lid van artikel 10 omrekeningsfactoren vastgesteld. Het tweede lid draagt de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur op ter uitvoering van krachtens de richtlijn getroffen maatregelen nadere regels vast te stellen. Deze kunnen zowel betrekking hebben op andere omrekeningsfactoren voor de in het eerste lid opgenomen voedingsstoffen als op omrekeningsfactoren voor andere (bestanddelen van) voedingsstoffen.

De hoeveelheden voedingsstoffen en de energetische waarde van eten en drinkwaren kunnen op verschillende wijze vastgesteld worden. In artikel 11, eerste lid, wordt hiervoor een aantal mogelijkheden aangegeven. Allereerst wordt vastgesteld dat deze vermeldingen gemiddelde waarden moeten weergeven, die bovendien naar behoren vastgesteld moeten zijn. Hiervoor kan gekozen worden uit één van de drie weergegeven werkwijzen. Afhankelijk van de aard van de eet- of drinkwaar zal de ene wijze een betere weergave van de werkelijkheid opleveren dan de andere. Het spreekt vanzelf dat gebruik moet worden gemaakt van die methode die een reële weergave oplevert van de voedingswaarde. Dit betekent bijvoorbeeld dat in geval van productcategorieën die bestaan uit

¹ Wat eet Nederland: Resultaten van de voedselconsumptiepeiling 1987-1988, Uitgave van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en het Ministerie van Landbouw en Visserij

zeer verschillend samengestelde produkten, waarbij de voedingswaarde van de afzonderlijke produkten sterk uiteen kan lopen, alleen gebruik van een tabel gemaakt kan worden wanneer een analyse van het specifieke produkt is opgenomen. Dit is bijvoorbeeld van toepassing op pizza's of koekjes. Wanneer de voedingswaarde wordt bepaald aan de hand van gegevens uit een tabel, dan komt hiervoor in eerste instantie de meest recente versie van de NEVO-tabel² in aanmerking.

Het tweede lid draagt de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur op zorg te dragen voor de uitvoering van de nog door de Commissie en de Raad krachtens de richtlijn te treffen maatregelen inzake het vaststellen van meer gedetailleerde uitvoeringsbepalingen voor de wijze waarop de waarden vastgesteld moeten worden. Dergelijke bepalingen kunnen mede betrekking hebben op de toegestane afwijkingen tussen de vermelde waarden en de bij controle vastgestelde waarden.

§ 6 Slotbepalingen

Krachtens artikel 12 kunnen in voorkomend geval bijzondere onderzoeksmethoden worden vastgesteld volgens welke bepaald moeten worden of aan de in het besluit gestelde voorschriften is voldaan. Dit is met name van belang wanneer discussie zou kunnen ontstaan over de te gebruiken methode in het licht van de gestelde norm. De vastgestelde methode is in dit geval bepalend (eerste lid). Dergelijke methoden kunnen in voorkomende gevallen een implementatie zijn van EEG-regels terzake (tweede lid).

In artikel 13 is bepaald dat de verplichting om het in artikel 3 bedoelde uitgebreide pakket te gebruiken bij vermelding van de hoeveelheid suikers, verzadigde vetzuren, voedingsvezels of natrium, pas ingaat per 1 oktober 1995. Deze bepaling vloeit rechtstreeks voort uit de richtlijn. De artikelen 14 en 15 geven aan dat dit besluit op 1 oktober 1993 in werking treedt en met ingang van dat tijdstip het VAB vervangt. Overigens is tot die datum de Vrijstellingsregeling Voedingswaardeaanduidingenbesluit van kracht, waarin is aangegeven op welke wijze reeds vóór die datum op de voet van de richtlijn, in afwijking van het VAB, de voedingswaarde geëtiketteerd mag worden.

In de bijlage is een tabel opgenomen van een aantal vitaminen en mineralen met daarbij een referentiewaarde voor de aanbevolen hoeveelheden. Deze referentiewaarde dient gebruikt te worden om het in artikel 6, derde lid, bedoelde percentage te berekenen en om te bepalen of deze voedingsstoffen in de in artikel 3, tweede lid, onder f, significante hoeveelheid in de betrokken eet- of drinkwaar aanwezig is.

² NEVO-tabel; Nederlands voedingsstoffenbestand 1989/90, Uitgave van het Voorlichtingsbureau voor de Voeding te 's-Gravenhage

Concordantietabel

Warenwetbesluit Voedingswaarde-informatie levensmiddelen

Richtlijn	Warenwetbesluit	Warenwetbesluit	Richtlijn
1.1.	1.1.b./1.1.c.	1.1.a.	-
1.2.	1.2.	1.1.b.	1.1.
1.3.	-	1.1.c.	1.1.
1.4.a.	1.1.d.	1.1.d.	-
1.4.b.	1.1.e.	1.1.e.	1.4.a.
1.4.c.	1.1.f.	1.1.f.	1.4.b.
1.4.d.	1.1.g.	1.1.g.	1.4.c.
1.4.e.	1.1.i.	1.1.h.	1.4.d.
1.4.f.	1.1.j.	1.1.i.	-
1.4.g.	1.1.k.	1.1.j.	1.4.e.
1.4.h.	1.1.l.	1.1.k.	1.4.f.
1.4.i.	1.1.m.	1.1.l.	1.4.g.
1.4.j.	-	1.1.m.	1.4.h.
1.4.k.	1.1.o.	1.1.n.	1.4.i.
2.1.	-	1.1.o.	-
2.2.	1.1.e./3.4.	1.1.p.	1.4.k.
3.1° zin	7.1.	1.1.q.	-
3.2° zin	7.2.	1.2.	1.2.
4.1.	3.1.	2.	11.1.2° str.
4.2.	3.4.b.	3.1.	4.1.
4.3.	3.2.	3.2.	4.3.
4.4.1° al.	3.4.a.	3.3.	4.4.2° al.
4.4.2° al.	3.3.	3.4 aanhef	2.1.
5.1.	10.1.	3.4.a.	4.4.1° al.
5.2.	10.2.	3.4.b.	4.2.
6.1.	6.1.	4.	6.6.
6.2.	6.2.	5.	6.7.
6.3.	6.4.	6.1.	6.1.
6.4.1° zin	6.5.	6.2.	6.2.
6.4.2° zin	6.6.	6.3.	6.5.a.
6.5.a.	6.3.	6.4.	6.3./6.5/b.
6.5.b.	6.4.	6.5.	6.4.1° zin
6.6.	4.	6.6.	6.4.2° zin
6.7.	5.	7.1.	3.1° zin
6.8.1° al.	11.1.	7.2.	3.2° zin
6.8.2° al.	11.2.	8.	-
7.1.1° al.	9.1.	9.1.	7.1.1° al.
7.1.2° al.	9.2.	9.2.	7.1.2° al./7.2./8.
7.2./7.3.	9.2.	10.1.	5.1.
8.	9.2.	10.2.	5.2.
9./10./11.1.1° str.	-	11.1.	6.8.1° al.
11.1.2° str.	2./15.	11.2.	6.8.2° al.
11.2.	13.	12.	-
11.3./11.4.	-	13.	11.2.
bijlage	bijlage	14./15./16. bijlage	- bijlage

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons